

KIRJALLINEN KYSYMYS 565/2010 vp

Kannabiksen kotiviljelyn yleistymiseen puuttuminen

Eduskunnan puhemiehelle

"Kouvolaismies käy päivät töissä, viettää illat tavallista arkielämää — ja viljelee siinä sivussa kannabista" oli otsikko Kouvolan Sanomien uutisessa, joka koski yleistyvää kannabiksen kotiviljelyä Kymenlaaksossa. Poliisin mukaan nykyisellään pelkästään Kymenlaakson alueelta löytyy 30—40 viljelmää vuodessa. Kotiviljelyn yleistyminen näkyy myös koko maassa etenkin alle 30-vuotiaiden nuorten aikuisten joukossa, mistä on saatu lukea useista lehtijutuista alkuvuoden aikana. Muutaman vuoden takaiset arviot kasvattajien määrästä liikkuvat 10 000 ja 20 000 henkilön välillä, mutta oletettavasti tällä hetkellä puhuttaneen jo laajemmasta muoti-ilmiöstä, johon puuttuminen on tällä hetkellä erittäin hankalaa.

Nykyisin kannabiksen viljely kotiolosuhteissa on järjestettävissä helposti tavallisesta rautakaupasta hankittavilla välineillä, ja internetin kautta on saatavissa hyvin yksityiskohtaisia ohjeita kasvatustekniikasta, mikä on omiaan lisäämään kiinnostusta kokeilla kasvatusta itse. Nykyisellään huumausainelaki kieltää hampun viljelyn huumausaineksi tai huumausaineen valmistamiseksi, mutta rangaistukset eivät juurikaan riitä hillitsemään kiinnostusta kasvatusta kohtaan. Useimmiten omaan käyttöön kasvattavalle tuomittavasta sakkorangaistuksesta ei kyseisille henkilöille jää edes merkintää rikosrekisteriin, jolloin rangaistuksen pelotevaikutus on lähes olematon. Kovempiin rangaistuksiin vaadit-

tavan myyntitarkoituksen osoittaminen puolestaan on hyvin hankalaa käytännössä, vaikka useat kasvattajatkin ovat myöntäneet, ettei myymistä voi välttyä, jos tuttavat tietävät kasvatuksesta.

Kannabiksen haitallisuutta on useissa yhteyksissä pyritty vähättelemään tavoitteena lieventää Suomen huume politiikkaa muutamien keskierooppalaisten maiden tasolle. Kannabiksen haitallisuus on joka tapauksessa tunnustettua, vaikka sitä ei olisikaan luokiteltu yhtä vakavaksi ns. kovempien huumeiden kanssa. Kannabiksen käyttö huumaavana aineena on omiaan johtamaan myös muiden huumeiden käyttöön riippuvaisuuden ja vaikutuksiin turtumisen kautta, ja siksi yleistyvään kotikasvatukseen ja siihen liittyvään kannabiksen helpompaan kotimaiseen saatavuuteen on tärkeää puuttua selkein ottein.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo puuttua yleistyvään kannabiksen kotiviljelyyn ja siihen liittyvään avoimeen ohjeiden jakamiseen ja

aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin, että rangaistukset niin sanotusti omaan käyttöön viljeltäessä eivät ole merkityksellisiä?

KK 565/2010 vp — Markku Pakkanen /kesk

Helsingissä 23 päivänä kesäkuuta 2010

Markku Pakkanen /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Markku Pakkanen /kesk näin kuulu-
van kirjallisen kysymyksen KK 565/2010 vp:

*Miten hallitus aikoo puuttua yleisty-
vään kannabiksen kotiviljelyyn ja siihen
liittyvään avoimeen ohjeiden jakami-
seen ja*

*aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin,
että rangaistukset niin sanotusti omaan
käyttöön viljeltäessä eivät ole merkityk-
settömiä?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Huumausainerikokset säädetään rangaistaviksi rikoslain (39/1889) 50 luvussa, jonka 1 §:n mukaan huumausainerikoksesta tuomitaan sakkoon tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen muun ohessa se, joka viljelee kannabista. Jos huumausainerikoksessa

- 1) rikoksen kohteena on erittäin vaarallinen huumausaine tai suuri määrä huumausainetta,
- 2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,
- 3) rikoksentehtäjä toimii sellaisen rikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen ryhmän jäsenenä,
- 4) aiheutetaan usealle ihmiselle vakavaa hengen tai terveyden vaaraa, tai
- 5) levitetään huumausainetta alaikäisille tai muuten häikäilemättömällä tavalla ja huumausainerikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava törkeästä huumausainerikoksesta vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi (2 §).

Rikoslain 50 luvun 2 a §:n mukaan huumausaineen käyttörikoksesta on tuomittava sakkoon tai enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen se, joka laittomasti käyttää taikka omaa käyttöä varten pitää hallussaan tai yrittää hankkia vähäisen määrän huumausainetta.

Rikoslaisissa ei säädetä erikseen huumausainerikoksiin liittyvästä rangaistuksen mittaamisesta ja rangaistuslajin valinnasta (esimerkiksi valinta sakon ja vankeuden välillä). Rikoslain 6 luvun 4 §:n yleisperiaatteen mukaan rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen. Luvun 3 §:n 3 momentin nojalla tämä koskee myös rangaistuslajin valintaa. Rangaistukseen saattavat lisäksi vaikuttaa esimerkiksi rikoslain 6 luvun mukaiset koventamis- ja lieventämisperusteet.

Kuten edellä todetusta ilmenee, huumausainerikoksia koskevien rangaistussäännösten sekä rangaistusten mittaamista ja rangaistuslajin valintaa koskevien säännösten perusteella voidaan laaja-alaisesti ottaa huomioon tapauskohtaiset tekoon ja rikoksentehtäjänsä liittyvät olosuhteet. Huumausaineen käyttörikoksen osalta on huomattava, että sen tunnusmerkistöön eivät kuulu muut kuin rikoslain 50 luvun 2 a §:ssä mainitut tekotavat. Huumausaineen viljeleminen on siis huumausainerikos. Myös viljelemistä koskien kriminalisoinnit on erikseen ulotettu huumausainerikoksen valmisteluun ja huumausainerikoksen edistämiseen (rikoslain 50 luvun 3 ja 4 §).

Huumausaineen määrän ja teko-olosuhteista olevan näytön perusteella jää yksittäistapauksessa arvioitavaksi se, onko huumausainetta viljelevän tai hallussa pitävän tarkoituksena myydä tai levittää sitä muille. Tällainen arviointi ei ole mi-

tenkään poikkeuksellista, vaan ominaista rikoksiin liittyvälle tuomitsemistoiminnalle. Teon sitä edellyttäessä rangaistukset huumausainerikoksista ovat jo varsin ankaria. Kiinnijäämisriskin lisäämisellä on usein todettu olevan rangaistuksia suurempi rikoksia estävä vaikutus.

Kysymyksessä myös todetaan, että internetistä on saatavissa yksityiskohtaisia ohjeita kannabiksen kasvatusmenetelmistä. Ohjeiden antamistavasta riippuen tällainen ohjeiden antaminen voi jo sinällään olla rikos, lähinnä julkinen kehottaminen rikokseen (rikoslain 17 luvun 1 §) taikka rikoslain 5 luvun mukainen osallisuusteko (avunanto tai yllytys) huumausainerikokseen. Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain (458/2002) 16 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuim voi määrätä palvelun tarjoajan sakon uhalla estämään tallentamansa tiedon saannin, jos tieto on ilmeisesti sellainen, että sen sisällön pitämi-

nen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on säädetty rangaistavaksi. Sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 18 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuin voi määrätä julkaisijan tai ohjelmatoiminnan harjoittajan taikka lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjän keskeyttämään julkaisun verkkoviestin jakelun, jos viestin sisällön perusteella on ilmeistä, että sen pitäminen yleisön saatavilla on säädetty rangaistavaksi.

Esitutkintaviranomaisilla tulee olla riittävät toimivaltuudet estää ja selvittää internetiä ja muita tietoverkkoja käyttäen tehtäviä rikoksia. Tähän kysymykseen kiinnitetään huomiota parhailaan loppusuoralla olevassa esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilainsäädännön kokonaisuudistuksessa. Uudistukseen liittyvät hallituksen esitykset on tarkoitus antaa vielä nykyiselle eduskunnalle.

Helsingissä 8 päivänä heinäkuuta 2010

Oikeusministeri Tuija Brax

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 565/2010 rd undertecknat av riksdagsledamot Markku Pakkanen /cent:

Hur tänker regeringen ingripa i den allt vanligare hemmaodlingen av cannabis och att det alldeles öppet delas ut anvisningar för detta och

tänker regeringen vidta åtgärder för att straffen för odling för s.k. eget bruk inte ska vara betydselösa?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Narkotikabrott kriminaliseras i strafflagens (39/1889) 50 kap. Enligt kapitlets 1 § ska bl.a. den som odlar cannabis dömas till böter eller fängelse i högst två år för narkotikabrott. Om vid narkotikabrott

- 1) föremålet för brottet är synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika,
- 2) eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning,
- 3) gärningsmannen verkar som medlem i en grupp som organiserats särskilt för att begå sådana brott i stor omfattning,
- 4) flera människor utsätts för allvarlig fara till liv eller hälsa, eller
- 5) narkotika sprids till minderåriga eller annars på ett hänsynslöst sätt, och narkotikabrottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för grovt narkotikabrott dömas till fängelse i minst ett och högst tio år (2 §).

Enligt 50 kap. 2 a § i strafflagen ska den som olagligen brukar narkotika eller för eget bruk innehar eller försöker anskaffa en liten mängd

narkotika dömas till böter eller fängelse i högst sex månader för straffbart bruk av narkotika.

I strafflagen föreskrivs det inte särskilt om straffmätningen eller valet av straffart när det gäller narkotikabrott (t.ex. valet mellan böter och fängelse). Enligt den allmänna principen i 6 kap. 4 § ska straffet mätas ut så att det står i ett rättvist förhållande till hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. Med stöd av kapitlets 3 § 3 mom. gäller detta även valet av straffart. Dessutom kan t.ex. straffskärpnings- och lindringsgrunderna i strafflagens 6 kap. påverka straffet.

Som det framgår ovan kan man genom straffbestämmelserna om narkotikabrott och bestämmelserna om straffmätning och val av straffart i hög grad beakta de omständigheter som gäller gärningen och gärningsmannen i respektive fall. När det gäller straffbart bruk av narkotika bör man notera att rekvisitet för brottet inte omfattar andra gärningssätt än de som anges i 50 kap. 2 a § i strafflagen. Att odla narkotika är således ett narkotikabrott. Kriminaliseringarna har även i fråga om odling särskilt utsträckts till att gälla förberedelse till och främjande av narkotikabrott (50 kap. 3 och 4 § i strafflagen).

Frågan om den som odlar eller innehar narkotika tänkte sälja eller sprida narkotikan till andra bedöms från fall till fall, utifrån mängden narkotika och de bevis som finns om de förhållanden under vilka gärningen begicks. Denna bedömning är inte på något sätt exceptionell utan typisk när man dömer ut straff för brott. Redan i dag kan man döma ut stränga straff för narkotikabrott i de fall när gärningen förutsätter det. Det har ofta visat sig att en ökad risk för att bli fast har en större brottsförebyggande effekt än straff.

I spörsmålet konstateras det också att det på Internet finns detaljerade anvisningar om hur man odlar cannabis. Dessa anvisningar kan redan i sig utgöra ett brott, beroende på hur de har getts. Främst kan det handla om offentlig uppmaning till brott (17 kap. 1 § i strafflagen) eller medverkan (medhjälp eller anstiftan) till narkotikabrott enligt 5 kap. i strafflagen. Enligt 16 § 1 mom. i lagen om tillhandahållande av informationssamhällets tjänster (458/2002) kan en domstol förordna att en tjänsteleverantör vid vite ska göra den information som denne lagrat oåtkomlig, om informationen uppenbart är sådan att det enligt lag är straffbart att hålla den tillgänglig för allmänheten eller förmedla den. Enligt 18 § 1 mom. i lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (460/2003) kan en domstol förelägga en

utgivare eller en utövare av programverksamhet eller administratören av en sändare, server eller någon annan sådan anordning att avbryta distributionen av ett nätmeddelande, om det med hänsyn till meddelandets innehåll är uppenbart att det är straffbart att hålla det tillgängligt för allmänheten.

Förundersökningsmyndigheterna bör ha tillräckliga befogenheter för att förhindra och utreda brott som begås med hjälp av Internet och andra informationsnät. Man har fäst uppmärksamhet vid denna fråga i den totalreform av förundersöknings-, tvångsmedels- och polislagstiftningen som nu är inne på slutrakan. Meningen är att de regeringspropositioner som hänför sig till reformen ska lämnas redan till den nuvarande riksdagen.

Helsingfors den 8 juli 2010

Justitieminister Tuija Brax